

Силабус курсу «Екологічна культура та етика»

Ступінь вищої освіти – магістр
Освітньо-професійна програма «Екологія та біоекономіка»

Дні занять: _____, ауд. ____
Консультації: _____, ауд. ____

Рік навчання: I, Семестр: 2

Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська

Керівник курсу

ПІП

д-р. екон. наук, проф. Шушпанов Дмитро Георгійович

Контактна інформація

d.shushpanov@wunu.edu.ua

Опис дисципліни

Метою вивчення предмету "Екологічна культура та етика" є набуття знань про культуру та етику екологічної поведінки, а також розвиток культурної та еколого-етичної свідомості, з урахуванням історичних та сучасних аспектів взаємодії людини з природою.

Основні завдання вивчення дисципліни "Екологічна культура та етика" включають:

- підтримка студентської внутрішньої мотивації до освоєння культури та етики екологічної поведінки. Це передбачає створення умов для внутрішньої переконаності в важливості та активному впровадженні екологічних цінностей у щоденне життя.
- розвиток різновекторної співпраці між викладачем і студентами під час аналізу етико-екологічних проблем. Це включає обмін думками, дослідження та обговорення етичних аспектів екологічних питань з різних точок зору, щоб стимулювати критичне мислення.
- сприяння формуванню гармонійної особистості, орієнтованої на культурні та еколого-етичні цінності. Це включає розвиток емпатії, відповідальності та пошук збалансованого підходу до взаємодії з природою.
- навчання студентів здатності поширювати і пропагувати екологічну культуру та етику як актуальний сучасний спосіб життя. Це включає навички комунікації, обізнаність з актуальними екологічними питаннями та здатність ефективно донести інформацію до громадськості.

Структура курсу

Години (лек. / практ.)	Тема	Результати навчання
2 / –	Тема 1. «Екологічна культура та етика» як навчальна дисципліна	знати теоретико-методологічні основи екологічної культури та етики
2 / 2	Тема 2. Історія, розвиток екологічної культури етики.	розуміти закономірності розвитку екологічної культури та етики
2 / –	Тема 3. Концепції і напрями в екологічній культурі та етиці	знати концепції та напрями екологічної етики
4 / 2	Тема 4. Конституційні та правові засади екологічної культури та етики. Кодекс екологічної етики	знати правові засади екологічної культури та етики
2 / –	Тема 5. Етичне ставлення до природи: принципи, правила, мотиви та обов'язки.	знати принципи і правила екоетичного ставлення до природи
2 / 2	Тема 6. Екологічна культура та етика і природоохоронна естетика	володіти етичними навичками проведення дослідів і експериментів в сфері екології
2 / –	Тема 7. Екологічна культура та етика і релігія.	розуміти засади екоетичного ставлення до природи в релігіях світу.
4 / 2	Тема 8. Прикладні аспекти екологічної культури та етики	володіти прикладними аспектами екологічної культури та етики
2 / –	Тема 9. Екологічна культура та етика й заповідна справа.	Володіти правилами поведінки під час відвідування об'єктів природно-заповідного фонду..
4 / 2	Тема 10. Чинники екологічної культури та етики	знати чинники екологічної культури та етики
2 /	Тема 11. Екологічна культура та етика в умовах війни та повоєнного відродження.	розуміти особливості та значення екологічної культури та етики в умовах війни та повоєнного відродження.
2 / 2	Тема 12. Громадський екологічний рух	знати методи екологічної боротьби. Вміти вести громадські дискусії та обговорення в сфері екології.
2 / 2	Тема 13. Міжнародний рух з екологічної культури та етики	володіти інформацією щодо міжнародних правил з екологічної культури та етики

Рекомендовані джерела інформації

Законодавча база

1. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28.02.2019 р. № 2697-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2019. № 16, ст. 70. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2697-19>
2. Про охорону атмосферного повітря: Закон України від 16.10.1992 р. № 2707-XII. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1992. № 50, ст. 678. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2707-12>
3. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-XII. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1991. № 41, ст. 546. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1264-12>
4. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.2017 р. № 2059-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2017. № 29, ст. 315. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2059-19>
5. Про стратегічну екологічну оцінку: Закон України від 20.03.2018 р. № 2354-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2018. № 16, ст. 138. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2354-19>
6. Про Червону книгу України: Закон України від 07.02.2002 р. № 3055-III. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 30, ст. 201. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3055-14>

Навчальна та наукова література

7. Андрущенко Т. В., Боголюбов В. М., Рідей Н. М. Екологічна етика і освіта для сталого розвитку // *Стратегія післядипломної освіти для сталого розвитку*: монографія; за ред. Н. М. Рідей, Л. М. Панченко. 2-ге вид., доповн. і переробл. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2020. 412 с. URL: <https://surl.li/ogegyt>.
8. Горун М. В., Пиріг Г. І., Файфура В. В., Федірко М. М. *Екологія: навчальний посібник*. Тернопіль: Економічна думка, 2019. 156 с. URL: <https://surli.cc/penhxf>
9. Скиба О. Екологічна культура як складова духовності сучасної людини. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія*. № 33.1. 2021. С. 146–149. URL: <https://surl.li/tqvuat>.
10. Совгіра С. Освіта для сталого розвитку як основа формування екологічної культури майбутніх фахівців. *Збірник наукових праць УДПУ*. Вип. 4. 2022. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/zbirnuk_nayk_praz/2022/4/4.pdf
11. Совгіра С. Екологічна культура в аспекті освіти для сталого розвитку суспільства. *Збірник наукових праць УДПУ*. Вип. 2. 2023. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/zbirnuk_nayk_praz/2023/2/4.pdf
12. Опис навчальної дисципліни «Екологічна етика». НУБіП України. Робоча програма. 2022. URL: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u406/ekologichna_etika_rp_2022.pdf
13. Терлецький В. К. Екологічна освіта для сталого розвитку: огляд підходів та інструментів. *Екологічний журнал*. 2021. URL: <https://ecoj.dea.kiev.ua/archives/2021/5/7.pdf>
14. «Впровадження освіти для сталого розвитку. Екологічна складова» (методичний збірник). Житомир, 2022. URL: <https://surl.li/jmajzk>
15. Екологічна культура особистості: збірник матеріалів. НМЦ ВФПО. 2023. URL: https://nmc-vfpo.com/wp-content/uploads/2023/01/zbirnyk-ekologichna-kultura-2022_compressed.pdf
16. Мялковська Л. М. Екологічна культура в сучасних медіа в Україні. *Scientific Horizons (КПІ)*. 2023. URL: <https://horizons.vpi.kpi.ua/article/view/295278>
17. Гобела, В., Гузенко, Теоретична побудова моделі екологічної етики. *Економіка та суспільство*. 2021. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/261/249/>

18. Роль екологічної культури в розвитку суспільства. *Вісник КРПУ*. № 4. 2024. С. ... (стор.). URL: https://visnikkrnu.kdu.edu.ua/statti/2024_4_52.pdf
19. Екокритика: монографія / Горболіс Л. М. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2024. 210 с. ISBN 978-966-698-339-1. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/bitstreams/a5f03e6b-ba20-4cd6-a376-2fc5da560141/download>
20. Екологічна освіта в контексті сталого розвитку (аналітична праця). *Педагогічні науки (CUSU)*. 2025. URL: <https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/download/2127/2131/>
21. Екологічна етика та гуманне ставлення до тварин і рослин (навчальні матеріали). 2022. URL: <https://surl.li/fmlyyv>
22. Платформа рішень для менеджерів природоохоронної діяльності (практичні кейси, статті). Постійно оновлюється. URL: <http://ecolog-ua.com>

Internet-ресурси

1. Міністерство екології та природних ресурсів України: офіційний сайт. URL: <https://menr.gov.ua/>
2. Державна служба геології та надр України. <https://www.geo.gov.ua/>
3. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. <https://www.dsns.gov.ua/>
4. Державне агентство водних ресурсів України. <https://www.davr.gov.ua/>
5. Державне агентство земельних ресурсів України. <https://land.gov.ua/>
6. Державне агентство лісових ресурсів України. <https://forest.gov.ua/>
7. Державний класифікатор надзвичайних ситуацій ДК 019:2010. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va457609-10>
8. Положення про державну систему моніторингу довкілля. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/391-98-%D0%BF>
9. ДСТУ ISO 14001:2015 Системи екологічного управління. URL: http://quality.nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2018/10/%D0%94%D0%A1%D0%A2%D0%A3-ISO_14001-2015-.pdf
10. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2818-17#Text>

Політика оцінювання

- Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-20 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- Політика щодо академічної доброчесності: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).
- Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Екологічна культура та етика» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

модуль 1		модуль 2	модуль 3
40%	40%	5%	15%
Поточне опитування	Модульний контроль	тренінги	Самостійна робота
Оцінка за поточне опитування визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (кожен здобувач має бути оцінений не рідше як раз на два заняття);		Визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час тренінгу.	Оцінюється рівень виконання індивідуального самостійного завдання як цілісного наскрізного проєкту.
Модульний контроль проводиться за всіма темами наприкінці вивчення курсу в аудиторії або в системі дистанційного навчання Moodle.			

Поточне опитування під час заняття:

90–100 балів – відповідь у повному обсязі, глибокі та системні знання, аргументація переконлива, використана наукова термінологія, наведені приклади, студент активний та ініціативний.

75–89 балів – відповідь в основному правильна, але з окремими неточностями чи неповною аргументацією; логіка викладу здебільшого збережена, приклади є, активність середня.

60–74 бали – відповідь частково правильна, знання фрагментарні, аргументи слабкі, прикладів мало або вони недоречні, структура відповіді недостатньо логічна, активність мінімальна.

40–59 балів – поверхневе знання теми, відповідь неповна, аргументація слабка або відсутня, приклади відсутні, мовлення хаотичне, активність низька.

1–39 балів – відсутність знань або неправильна відповідь, відсутні аргументи, приклади, студент не бере участі в роботі.

Модульна робота є формою контролю, при якій оцінка засвоєння матеріалу студентом визначається від 0 до 100 балів, що є сумою балів за виконані завдання. Вона складається з 10 тестів, 2 теоретичних питань та 1 задачі.

Тестова частина складається з 10 тестів, кожен з яких оцінюється по 2 бали. За тестову частину студенти отримують :

0 – невірна відповідь

2 бали – вірна відповідь

Теоретична частина складається з 2 теоретичних питань, які оцінюються по 25 балів.

Критерії оцінювання теоретичного питання (25 балів)

23–25 балів – відповідь повна, глибока та аргументована; розкрито всі аспекти питання; використано наукову термінологію; наведені приклади; виклад логічний і послідовний.

18–22 бали – відповідь правильна в основному, але є окремі неточності чи неповне розкриття питання; аргументація достатня; логіка здебільшого збережена.

12–17 балів – відповідь часткова; знання фрагментарні; аргументи слабкі; приклади відсутні або недоречні; структура викладу неповна.

6–11 балів – поверхневе знання теми; відповідь неповна; аргументація слабка або відсутня; логіка викладу порушена.

1–5 балів – формальна відповідь; відсутність обґрунтування; грубі помилки у змісті.

Критерії оцінювання задачі (30 балів)

27–30 балів – задача виконана повністю й правильно; всі розрахунки точні; хід розв'язання обґрунтований; наведені пояснення та висновки; використана наукова термінологія.

21–26 балів – задача розв'язана в основному правильно; є незначні помилки у розрахунках чи поясненнях, які не впливають на кінцевий результат; обґрунтування загалом логічне.

15–20 балів – часткове виконання; правильні лише окремі етапи розв'язання; кінцевий результат відсутній або з помилками; обґрунтування слабе.

6–14 балів – спроба виконання задачі; допущені суттєві помилки у розрахунках чи логіці; відповідь неповна та неаргументована.

1–5 балів – відповідь формальна; рішення відсутнє або повністю неправильне.

Тренінг:

90–100 балів – відповідь у повному обсязі, глибокі та системні знання, аргументація переконлива, використана наукова термінологія, наведені приклади, студент активний та ініціативний.

75–89 балів – відповідь в основному правильна, але з окремими неточностями чи неповною аргументацією; логіка викладу здебільшого збережена, приклади є, активність середня.

60–74 бали – відповідь частково правильна, знання фрагментарні, аргументи слабкі, прикладів мало або вони недоречні, структура відповіді недостатньо логічна, активність мінімальна.

40–59 балів – поверхневе знання теми, відповідь неповна, аргументація слабка або відсутня, приклади відсутні, мовлення хаотичне, активність низька.

1–39 балів – відсутність знань або неправильна відповідь, відсутні аргументи, приклади, студент не бере участі в роботі.

Самостійна робота з кожної теми за робочою навчальною програмою оцінюється в 100 балів з використанням стандартизованих узагальнених критеріїв оцінювання знань.

- 90-100 балів - це коли робота виконана в повному обсязі і допускаються незначні помилки, студент володіє вільно знаннями з опрацьованої тематики, розуміє методи і підходи дослідження, які були застосовані під час виконання самостійного завдання. Здобувач добре орієнтується в предметній термінології, чітко формулює відповіді на поставлені запитання.

- 75-89 балів - студент допускає несуттєві помилки, які виправляє, відповідаючи на додаткові запитання, теоретичні і практичні блоки самостійного завдання виконані належним чином з окремими дискусійними положеннями чи недостатньо обґрунтованими пропозиціями.

- 65-74 балів - якщо обсяг виконаного самостійного завдання становить від до 74% від передбаченого. Студент відповідає не менш ніж на 64% запитань, але відповіді недостатньо точні, додатковими питаннями коригуються слабо. Не в повному обсязі виконано теоретичну і практичну частину самостійної роботи.

- 60-64 бали - студент слабо опрацював і засвоїв тематику самостійного завдання, погано орієнтується в методах дослідження, оперує неточними формулюваннями і слабо володіє практичними навичками.

- 35-59 - незадовільно з можливістю повторного складання.

- 1-34 - незадовільно з обов'язковим повторним курсом.

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	дуже добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом